

Amerikalılar Çekildi... Peki Bağdat Karar Alma Gücünü Geri Kazanabilir mi?

Irak'ta 30 Eylül 2026, sadece Amerikan güçlerinin çekilmesi tarihi değildi; aksine yüzeysel bakıldığında birbirinden ayrı gibi görünen ancak hakikatte birbirine derin bir şekilde bağlı olan şu iki meselenin kesiştiği bir tarihi: Yabancı güçlerin çıkması ve silahların devlet elinde toplanması.

Bugün, Bağdat ile Washington arasında üzerinde anlaşmaya varılan takvime göre, yirmi yılı aşkın bir sürenin ardından ABD'nin askeri varlığının sonu yaklaşmaktadır. Buna karşılık devlet kurumları dışındaki silahlanma dosyası aynı tarihte sona ermemiş, aksine son hükümet açıklamasına göre Haziran 2027'ye kadar uzanan aşamalı bir sürece geçmiştir.

Geri çekilmeyi bir tarafın zaferi, diğer tarafın ise yenilgisi olarak görmek kolaydır; ancak siyaset bundan çok daha karmaşıktır. Amerika Irak'taki doğrudan askeri varlığını sona erdiliyor, ancak kesinlikle Irak'la olan ilişkilerinden çekilmiyor. Üzerinde mutabık kalınan süreç, koalisyonun askeri misyonunun sona ermesine doğru ilerlemesiyle birlikte Bağdat ile Washington arasında farklı bir formatta ikili güvenlik ilişkisinin devam etmesi de mümkündür. Ayrıca geride kalan Amerikan güçleri, yıllar önce doğrudan bir savaş gücü olmaktan çıkıp eğitim, danışmanlık ve İslam ile mücadeleye odaklanan rollere dönüşmüştü. O halde biz, onun ilişkisinin kesin olarak kopmasıyla değil, sadece biçim değiştirmesiyle karşı karşıyayız.

Fakat daha da önemlisi Amerika, girdiği andakinden tamamen farklı bir bölgesel konjonktürde ayrılmaktadır. 2014 yılında Amerikan güçleri Irak'a geri döndüğünde IŞİD geniş çaplı bir askeri tehdit oluşturunuyordu; oysa bugün, özellikle güçlerinin İran ve ona bağlı Iraklı grupların saldırılarına maruz kalmasının gölgesinde bu tehdidin azalmasının Irak'taki geniş çaplı askeri varlığını sürdürmesini daha az önemli bir hale getirdiğini söylemektedir. Dolayısıyla geri çekilme, eğer varsa sadece Irak tarafının bir baskısına verilen bir yanıt değil; aksine Amerika'nın riskleri, maliyetleri ve faydaları yeniden hesaplamasıdır.

Yabancı güçlerin çekilmesinin, silahlı grupların, silahlarını ellerinde tutmayı sürdürmeyi meşrulaştırmak için kullandıkları en önemli argümanlardan birini ortadan kaldırması bekleniyordu. Eğer silah, Amerikan varlığına karşı direnişle bağlantılıysa, o halde bu varlık sona erdiğinde ne olacak? Bazı gruplar, sadece geri çekilmeyi silahlarını teslim etmek için yeterli görmezken, diğer gruplar silahların düzenlenmesi veya devlet kurumlarına entegre edilmesiyle ilgili prosedürleri kabul ettiklerini açıklamıştır. Çok daha katı tutum sergileyen gruplar ise bağımsız olan kapasitelerinden vazgeçme fikrini reddetmeye devam etmektedirler.

Doksan günlük test hakkında konuşmaya başladığımızda temel fikir, Bağdat'ın silahlı güçler arasındaki dengeyi yönetmekten, silahları devlet otoritesi altında yeniden düzenlemeye geçme girişimiyle karşı karşıya olmasıdır ancak daha sonra yaşananlar çok daha önemlidir.

30 Eylül'de silah meselesinin nihayete ereceği gözüyle bakılan tarih, pratikte daha uzun bir sürecin başlangıcı haline gelmiştir. Nitekim hükümet aşamalı bir

plana geçmiş olup, g kullanmaya başvurmak yerine müzakerelerin sürdürülmesiyle birlikte Haziran 2027, süreç için hedeflenen nihai tarih olarak işaret edilmiştir; çünkü devlet teorik olarak kararı dayatmak için g kullanabilir; ancak siyasi ve askeri varlığa sahip silahlı glere karşı g kullanmanın, devlet inşa sürecini bir i çatışma kaynağına dönüştürebileceğini bilmektedir.

Bir kurum yasal olarak silaha sahip olabilir; ancak bağımsız bir komuta zincirini korumaya devam ediyor veya silahlı kuvvetlerin genel komutasından geçmeyen asker kararlar alma yeteneğine sahipse, sorun tamamen çözülmüş sayılmaz. Bu nedenle Haşdi şabi'nin geleceği de diğer silahlı grupların geleceği gibi olup, “varlığını sürdürecek mi yoksa dağıtılacak mı?” sorusuna indirgenemez. Bilakis çok daha dakik olan soru şudur: Hangi formatta kalmaya devam edecek? Ona kim emir verecek? Hareketlerini kim belirleyecek? Devletin kararı olmadan asker olarak harekete geçebilir mi?

İşte burada Irak'taki çok hassas bir mesele ortaya çıkmaktadır: Yani devletin içinde silahlı bir gücün bulunması ile devlete ait olan ama aynı zamanda kendi kararını da veren silahlı bir gücün bulunması arasındaki fark ortaya çıkmaktadır.

Bazı Iraklı gruplar ile Tahran arasındaki ilişki belgelenmiş olup, bu gruplar arasında İran ile derin siyasi ve askeri bağlara sahip olanlar da bulunmaktadır. Ayrıca son analizler, Tahran'ın grupların yasal ve idari bütünleşmesine razı olabileceğini, ancak bunların bağımsız operasyonel kapasitelerini kaybetmelerini stratejik bir kayıp olarak gördüğünü ortaya koymaktadır. Yani İran'la veya onunla bağlantılı Iraklı glerle doğrudan bir çatışmaya girmeksizin, İran'ın Irak sistemi içerisindeki gücünün sınırlarını yeniden tanımlamaya çalıştığını ortaya koymaktadır.

İşte burada siyaset silahtan daha önemli bir hle gelmektedir; çünkü eğer Bağdat bunu başarırsa, Tahran'la ilişkilerini mutlaka kesmesi gerekmez, aksine şunu söyleyebilir; Irak İran'a yakın olabilir, ancak İran'ın karar aldığı bir saha olamaz.

Buna karşılık Amerikalının ekilmesi ABD'nin Irak'ı terk etmesi olarak anlaşılmaması gerekir; zira ABD doğrudan asker varlığını kaybetse de siyasi ve güvenlik ilişkilerinden ekonomi, para ve finans sistemine kadar uzanan başka etki araçlarını korumaktadır. Daha da önemlisi Washington, Irak'taki çıkarını yeniden tanımlamış da olabilir. Yani Amerikan güçlerinin Irak sleri içinde sürekli saldırıların hedefi olması yerine, ilişki doğrudan asker varlığın dışında bir güvenlik iç birliğine dönüşebilir. Bu da bu aşamada Washington için çok daha uygun olabilir.

Fırsat şudur ki; Amerikan güçlerinin çekilmesi hkmete, silahların Amerikan varlığıyla gerekçelendirildiği dönemin artık sona erdiğini söylemek için daha güçlü bir argüman sunmaktadır. Risk ise; Bağdat'ın bu çekilmenin arkasında bıraktığı siyasi ve güvenlik alanını dolduramaması halinde, Amerikan güçlerinin çekilmesinin bölgesel ve yerel glere daha geniş bir alan açabilecek olmasıdır. Bu nedenle geri çekilmenin başarısı, ayrılan askerlerin sayısıyla değil, ayrılmalarından sonra yaşananlarla ölçülür. Eğer asker karar daha merkezi bir hle gelir, devlet de sınırlarını, hava sahasını ve silahlarını kontrol etme konusunda daha fazla g kazanırsa, ekilme Irak'ın karar alma iradesini yeniden kazandığı bir aşamaya dönüşebilir. Ancak askeri güç merkezleri çoklu olarak kalmaya devam ederse, Irak ABD'nin askeri varlığını sona erdirmiş

olacak, fakat güvenlik kararları üzerindeki meselesini henüz çözüme kavuşturmamış olacaktır.

Önümüzdeki aylarda takip edilmeye değer beş zorluk vardır:

Birincisi: Hükümet, grupları, sadece idari ve hukuki açıdan değil, fiilen de Genel Komutanlığa bağlı bir güce dönüştürebilir mi?

İkincisi: Silah dosyasını, iç çatışmaya varmadan müzakere yoluyla sonlandırabilir mi?

Üçüncüsü: Doğrudan askeri varlık sona ermesine rağmen, Washington ile güvenlik ilişkisi yeni bir formatta varlığını sürdürecektir mi?

Dördüncüsü: Grupların hükümetten bağımsız askeri kararlar alma kapasitesi gerileyecek mi?

Beşincisi: Bağdat; İran, Amerika, Türkiye ve Körfez ülkeleriyle olan ilişkilerini, bu güçlerin rekabet ettiği bir saha olarak değil de bir devlet konumundan yönetmeyi başarabilecek mi?

Egemenlik, silahlar üzerindeki kararın devletin elinde olması, savaş ve barış kararının devletin elinde olması, Irak topraklarının kullanımına ilişkin kararın devletin elinde olması ve Irak'ın dış ilişkilerinin başkalarının çatışmalarının bir uzantısı değil, Irak'a ait bir karar olmasıdır.

Irak, sadece Orta Doğu'nun kalbinde yer alan bir devlet değil; aynı zamanda Sümer, Babil ve Asur'dan itibaren insanlık tarihinin en köklü medeniyetlerinden birinin yükseldiği, ardından Hilafet döneminde İslam ülkesinin siyasi, ilmi ve kültürel merkezi haline gelmiş olan topraklardır. Abbasiler tarafından 762 yılında kurulan Bağdat'ta Abbasi Hilafeti burayı bir merkez olarak kabul etmiş ve şehir, devlet nüfuzunun yayıldığı ve bilim, ilim ve ticaretin geniş bölgelere aktığı dünyanın en önemli başkentlerinden birine dönüşmüştür.

Bu nedenle Irak, mevcut coğrafi sınırlarını aşan bir miras taşımaktadır; zira tarihinin bazı dönemlerinde bölgedeki siyasi ve medeniyetle ilgili kararların alındığı bir merkez olmuştur. Bundan dolayı Irak'ın rolünü yeniden kazanması, sadece toprak ve silah üzerindeki kontrolünü yeniden ele etmesi anlamına gelmez; aynı zamanda İslam'ı sahada uygulayarak İslami hayatı yeniden başlatabilecek ve ümmete izzetini geri kazandırabilecek bir devlet olma gücünü yeniden kazanması anlamına gelir.

Allah'a hamd olsun ümmetin projesini benimseyen ve onu hayata geçirmek için çalışan bir parti vardır; bu parti, sebat etmek ve hedefe ulaşmak için gereken her şeyi hazırlamış olup, Allah'ın arzında uygulamak ve kulların işlerini O'nun şeriatıyla gözetmek amacıyla projesini benimsemeleri için güç ve kuvvet ehlinden nusret talep etmeye çalışmaktadır.

Genel olarak İslam ümmetinin, özel olarak da Irak'ın tüm evlatlarını fertler, topluluklar ve ordular olarak bu büyük partiyle birlikte hareket etmeye, bu ümmetin erlerinden olmaya ve Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurarak bize müjdelediği Raşidi Hilafeti kurmaya çağırıyorum: **ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَاجِ النَّبَوَّةِ “Sonra (yeniden) Nübüvvet Minhacı üzere (Raşidi) Hilafet olacaktır.”**

**Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan
Nebil Abdulkerim**